

Ženica je stopila v sobo. Spoznal sem v njej staro Gabrovko, ki se je v tem kratkem času, odkar je nisem videl, zelo izpremenila. Upognjena je že bila in v obraz shujšana.

»Kako pa vi, mati? Postarali ste se, odkar vas nisem videl.«

»Ni čuda, gospod, starajo me skrbi in trpljenje. Čudno je postalo na svetu, zelo čudno.«

V tem je prišla mlada mlinarica, pa je prinesla Gabrovki nekaj v ruti.

»Bog vam povrni, jaz vam ne bom mogla več! Prestara sem, in zdaj še ta bremena. Z Bogom vsem!«

Hotel sem Gabrovko ravno vprašati, kaj se ji je zopet pripetilo, a ona je stala že med vrati in odhajala.

Namesto nje mi je pa mlinar pojasnil vzrok njenih tožba.

Gabrov Peter je izgubil v vojski eno roko in je ozebel tako, da so mu morali na nogah odrezati nekaj prstov. S težavo sedaj hodi in za narporno delo ni več. Nekaj časa je ležal doma, mati je z veliko požrtvovalnostjo in ljubeznijo skrbela zanj.

Dohodki njenega posestva pa ne zadoščajo več za vsakdanje potrebščine, pa mora hoditi od hiše okrog dobrih ljudi.

»Zase ne prosim,« pravi ljudem, »ampak za sina. Ta se mi smili, ker trpi lakoto.«

In ženi začno ob takih pogovorih polzeti solze po licu, zlasti če začne govoriti o svojem nesrečnem sinu.

Da bi pač te solze omečile tudi Petrovo srce in da bi še pravočasno spoznal, kaj je mati!

Maksimov.

Šoje.

Sit borovnic, ki so bile na tisti goljavi posebno sočne in sladke, sem se zleknil v zasenčino visokega bukovja in poslušal kosa, ki je žvižgal na bližnji smreki. Vroč popoldan je bil, dolina pod menoj je bila nalita z žametno solnčno lučjo prav do vrha, tukaj gori pa so predle sence okrog mene prijeten mrak, ki je blagodejno vplival na moje slabotne oči. Če je potegnil vetrič in se je začelo listje na drevju nemirno preobračati, je kos na smreki za trenutek utihnil; nato pa je zažvižgal iznova, z dolgim, otožnim žvižgom, ki me je vselej izpreletel kakor jok otroka, ki se izgubi v gozdu in ne vé nazaj domov.

Čakal sem sosedovega Albina. Albin je bil tistikrat na počitnicah kakor jaz, in ker je imel lepo novo puško, a jaz niti stare nobene, sva ukrenila tako, da sva se shajala v gozdu na goljavi in od tam skupaj delala lovske pohode, ki so ponavadi trajali do večera, toliko časa, dokler je imel Albin kaj patron v žepu. Gozd je bil širen, tako prostran, kakor bi ne imel ne začetka, ne konca, in ker se je vlekel zdaj po obojih širokih gričev,

AK

Oj, nesreča!

zdaj po mračnih globelih, zdaj zopet po skoraj nepristopnih strminah, sva imela z Albinom prilike dovolj, da sva se vsakikrat naskakala po ljubi volji. Če nisva ravno preganjala urne veverice, ki se je podila pred nama po smrečju in se v drznih skokih zaganjala z drevesa na drevo, da bi nama utekla, sva imela opraviti pa z vranami, srakami, šojami in drugimi takimi ptiči. Pri streljanju sva se vrstila, tako da ni bil nihče na izgubi; iz rok v roke je romala puška, enkrat je ustrelil Albin, enkrat jaz. Kadar sva se nekoliko utrudila, sva polegla na mah in gledala, kako so se drobni, okrogli oblaki trkljali čez nebo na severno stran; če sva postala žejna, sva se krepčala z bistro studenčnico; če se naju je pa lotil morda glad, kar pa se je zgodilo le redkokdaj, sva se poslužila borovnic, ki jih je bilo povsod v izobilju. Zvečer se nama je bilo treba ločiti; Albin je zavil navzgor na dobrovo, od koder se je bleščalo njegovo domovje, jaz pa sem krenil navzdol proti dolini. Lov se je končal navadno vselej tako, da nama ni bilo treba odložiti nič ustreljenega z ramen, kadar sva bila doma. Kadar pa sva se vrnila le količkaj obtežena domov, takrat je bil to za naju velik praznik. Z označbo »lovec« se mi je take čase vsakdo prikupil, in če je bila slučajno med mojimi žrtvami veverica, je kuharica takoj drugi dan zatem postavila predme krožnik z veverično pečenko...

Izza grmovja se je naposled posvetil rumen slamniki in pod njim do polovice lic zasenčen nežen gosposki obrazek, iz katerega je gledalo v svet dvoje sinjih, krotkih oči; tudi puškina cev, štrleča za hrbtom v zrak, mi je že zablisnila pred očmi. Nato so se veje razmaknile popolnoma, in pred menoj je stal Albin, s puško na rami, ponosen in vitek, s tistim svojim smehljajočim obrazom, ki mi je tako kakor nihče drugi na svetu znal razveseliti srce, in kakor še zdaj v duhu stoji pred menoj.

»Ej, Tone, danes si si pa dobro pobarval ustne! Pa ne misliš menda v Afriko?« me pozdravi šegavo, sname puško z rame in se vleže kraj mene. »No, se bom pa še jaz pripravil za Afriko, preden greva na lov!«

In začne si pridno mašiti usta z borovnicami, dokler ni od njih sam prav tako črn po ustnicah kakor jaz.

»Kam greva danes?«

»Veš, Tone, pa ti odloči, kam bi šla. Doma sem si preobložil želodec s štruklji, in nobena pametna mi noče v glavo.«

»Kaj, če bi šla na Lesarjevo jaso? Tja, kjer rasto tisti nizki bori in kjer kovaček zmerom tako prijetno poje? Šoj je tam dosti, in lep razgled bova imela na dolino.«

»Dobra je ta, zato pa naj tudi obvelja! Na šoje imam tudi piko, že dalje časa, in tako se vse ujema. Prav pogodil si jo, Tone!«

Med potjo zalotiva krasnega rumenega kobilarja, žvižgajočega v vrhovju orjaške bukve. Bolj redek gost naših gozdov, je ta ptič znan le malokomu izmed preprostih ljudi. Plašen je silno, kakor bi se bal za svojo lepo rumeno suknjico. Albin pomeri s puško in ustrelji; zaman. V bliskovitem zaletu se dvigne kobilar iznad gozda in nama nad zelenimi vrhovi izgine izpred oči.

Od dolge vrste rumenih, smolnatih debel smrek pršeči solnčni žarki razlivajo na visoko praprotje, v katerem se pogrezava do vratu, omiljeno, zelenozlato svetlobo. Po leskovi veji navzgor plazeči se hrošč se sveti kakor zlat cekin. Šum najinih korakov preplaši iz zatišja krivih gablov gozdnega jereba. Zdaj ustrelim jaz; a z istim neuspehom, kakor malo poprej Albin na kobilarja.

Na Lesarjevi jasi se križajo široke solnčne lise s sencami, razpotegnjenimi preko rdečkastega vresja. Šoj ne opaziva nikjer. Samo nekje na najvišjem boru čepeči kovaček moti vseobčo tišino, ki vlada tukaj.

»Cíp, cíp, cíp, cíp!« — se glasi z bora, zmerom v enakomernih udarcih, zdaj dvigaje, zdaj padaje, kakor bi nabijal kdo s kladevcem.

Vznak ležeča vrhu jase, skrita med vresjem, strmiva z Albinom zdaj nad seboj na nebo, po katerem kobacajo čokati, kratki oblaki, zdaj zopet podse v dolino. Vas pod nama je kakor kos belega papirja; okna, lesketajoča se v solncu, kakor kresnice. Med polji in lokami vijoča se cesta se za hrbtiščem nizkega holma izgublja v daljavo. Z njiv, zdaj s te, zdaj z one strani, se zasvetlika tuintam bel rokav; kmetje delajo tamkaj. S ceste se začuje drdranje; iz oblakov prahu se izvije voziček — kakor žabica poskakuje semintja med livadami, dokler s cesto vred ne izgine za holmom.

Tako prijetno nama je tu na jasi, tako solnčnosvetlo. Lep in prijazen se v mavričnih barvah širi okrog naju svet. Nikjer nobenih skrbi, povsod samo solnce. V žarnih kolobarjih se nama bližajo visoke rože. In iz cvetja se nama smehljajo beli, pomladanskosveži obrazi, okopani v vonju sladkih šmarnic.

Leživa in se ozirava naokrog, če se niso morda že kje prikazale šoje. A teh ni še od nikoder.

Iz vresja pod nama izleti zametnokrili admiral, se zavrti v krogu nad redkim borovjem in utone nato v bleščeči svetlobi nad dolino. Albin zamahne s slamnikom po rogaču, ki je priprhotal mimo, in si odpne srajco pod vratom. Jaz pa si položim roke pod glavo, si potisnem svojo pisano čepico še nižje na oči in mežikam tako iz teža obsenčja v solnce; v tej umetno narejeni, škrepeči luči se svetijo pred menoj Albinovi slamnatorumeni lasje kakor zlato, in puškina cev kakor srebro; vresje krogingkrog dobiva še bolj rdečo barvo, in zdi se mi, kakor da bi letalo vse polno rumenih citrončkov nad njim.

»Cíp, cíp, cíp, cíp!« — nabija še zmerom kovaček na boru. Drugače je vseokrog tiho. Kakor da so solnčni valovi odplavili vse življenje z jase s seboj navzdol v dolino. Še muha ne zabrenči nikjer.

Hipoma se dvigne Albin na komolca in prime za puško.

»Silišal, Tone?«

»Nič.«

»Šoje so. Dobro napni uho! Kajne, da se nisem zmotil?«

Pomolim glavo iz vresja, gledam in poslušam. Na desni strani od naju se iz precejšnje daljave, nad gosto smrečino, zaleskeče v zlati bleščavi neba jata pisanih šoj in se plahutaje, s šegetajočimi, ohripelimi glasovi

bliža pobrežju jase. Za streljaj od naju deloma posedejo bore, deloma pa se spuste na tla med grmičje in vresje. A vse to z neprijaznim, zadirljivim vriščanjem. Prične se lomasteče obletavanje v borovju, od drevesa do drevesa, z drevja v vresje, in iz vresja nazaj na drevje. Z Albinom morava biti jako previdna, da ne izdava svoje postojanke. Kajti šoje so zelo boječi ptiči in ne trpe človeka v svoji bližini.

»Počakava, da pridejo bliže?«

»Kakor hočeš, Albin! Sicer pa streljaj najprvo ti, ki imaš mirnejšo roko nego jaz. Ako se ti strel posreči ali ne — s šojami sva potem za danes itak opravila.«

»Če se ti zdi tako prav, pa naj bo. Nekoliko bom še počakal, da naboju ne bo treba delati predolge poti.«

Po bregu šegetajoče šoje se med izpreletavanjem počasi oddaljujejo od nizkih borov. Bleščeče peroti se potapljajo v vresju; oblite z mehкими solnčnimi prameni; kakor v tem trenutku, se mi zde šoje še posebno gizdavi ptiči.

Zleknjen na trebuhu, puško tesno ob licu, glavo privzdignjeno iz vresja, meri Albin z jase navzdol.

»Sem jo že vzel na muho. Tista, ki se najbolj zadira, mora pasti. Kaj bi se tako repenčil, spak napihnjeni!«

»Vso srečo, Albin!«

Tistikrat že zagrmí strel in iz puškine cevi se pokadi dim. Z Albinom planeva pokonci in hitiva navzdol. Z glasnim vriščem se dvignejo šoje v zrak in zapuščajo jaso, leteč v smeri proti smrečini. Še dvoje korakov, in že ni o njih nikjer več ne duha, ne sluha.

»Dobro sem meril, kaj, Tone?«

»Tu moja roka. Častitam!«

Albin se skloni in pobere z vresja ustreljeno šojo. Naboj ji je šel skozi trebuh. Sicer pa je nepoškodovana, in perotnice lepo ohranjene.

»Nagačiti jo dam. Zaradi svojega lepega bleščččega perja bo stala še enkrat v okras na steni v očetovi delavnici.«

To je Albinova misel.

Ko se vračava iz gozda, diha in siplje okrog naju večer svoje sence. Albin stopa počasi, z ustreljeno šojo v roki. Jaz pa z mlado jerebico. Lovska sreča nama je bila ta dan obema posebno prijazna.

Na goljavi se ločiva. Ločiva za eno noč, da se prihodnji dan zopet snideva. Žvižgaje stopam s svojo jerebico po bregu navzdol. Kako mi je srce veselo, kako lahke so mi prsi! Ko zavijem na holm proti domači hiši, samotni kostanj ob stezi že dremlje, ves v sivih zvitkih, ki so mu jih nasukale večerne sence okrog debla in vejevja.

Prehitro ste minili, lepi dnevi moje mladosti! — — —

Cvetinomirski.

